

Hova tovább KATA-s bt-k? A betéti társaságok lehetőségei az új KATA törvény után

What's Next for KATA Taxpayer LP's? The Opportunities of Limited Partnerships Following the New KATA Law

Zsók Sándor Árpád

Egyetemi hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem

Huszák Loretta

Egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem

Absztrakt

A tanulmány a 2022-ben Magyarországon életbe lépett „új KATA-törvény” kapcsán arra keresi a választ, hogy a vállalkozásokat, konkrétan a betéti társaságokat hogyan érintette a kisadózók tételes adójára vonatkozó jogszabályi változás. E cégforma képviselői a jogszabály-változásokat követően nem élhettek a kedvezményes adózási lehetőséggel. A jogszabály hatálybalépésétől kezdve a bt-k választásra kényszerültek, hogy a társasági- vagy a kisvállalati adó alanyaként folytatják tevékenységüket. A kutatás azt vizsgálja, milyen arányban választották e opciókat és melyik opció volt előnyösebb a bt-k számára. A kutatómódszertan szekunder adatállomány kiértékelésén és szakértői mélyinterjúkon alapul. A kutatás során a releváns publikus statisztikákat (KSH STADAT) illetően adathiány volt tapasztalható, a téma aktualitása és a korlátozott nyilvánosság miatt. Ezért közérdekű adatigénylést kellett benyújtanunk a NAV-hoz. Az így elért állomány lehetővé tette, hogy statisztikai alapon értékeljük ki a KATA-s bt-k tendenciáit. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy a KATA-s bt-k nagyobb hányada a TAO-t választotta, míg a KIVA relatíve népszerűtlen maradt. Külön kiemelve, hogy a korábban KATA-san adózó bt-k számottevő része (közel egyharmada) megszűnt. Mindezek ellenére kutatásunk kimutatta, hogy az érintett bt-k számára a KIVA az esetek többségében előnyösebb adónem lett volna, tekintettel annak kedvezményeire és e társaságok jellemző tulajdonságaira. A tanulmány rávilágít arra is, hogy a hazai adórendszerben történő gyakori és hirtelen

változások, az alacsony átláthatóság és az adózói tájékoztatatlanság mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a vállalkozók nem a lehetőségeiknek megfelelően adóznak és így ellentmondásos helyzetekbe kerülhetnek. A KATA-törvény után rohamos csökkenésnek indult a bt-k száma, mely jól szemlélteti, hogy ez a társasági jogi forma elvesztette népszerűségét, hosszú múltja és nemzetközi reputációja ellenére.

Kulcsszavak: adózás, vállalkozás, KATA, betéti társaság, KKV

JEL kódok: H25, K34, G30, Y40

Abstract

The study seeks to answer the question of how the „new KATA law”, which entered into force in Hungary in 2022, has affected businesses, specifically Limited Partnerships (LPs). Following the legislative changes, companies of this type did not legally fall under the highly beneficial KATA taxation scheme. When the law entered into force, LPs were forced to choose between being subject to corporate tax (TAO) or small business tax (KIVA). The research examines in what proportions the LPs chose each option, and which option was more advantageous for them. The research methodology is based on the evaluation of secondary data and in-depth interviews with experts. The research was characterised by the lack of relevant published statistics (KSH STADAT) due to the topicality of the subject and its limited publicity. Therefore, we had to submit a public interest data request to the NAV. The resulting data set allowed to assess the trends of KATA LPs on a statistical basis. The results show that a higher proportion of LPs under the KATA scheme opted for TAO, while KIVA remained relatively unpopular. It is particularly noteworthy that a significant number (almost one third) of the LPs that used to be under the KATA scheme have ceased to exist. Despite this, our research has shown that for the majority of the SMEs concerned, the KIVA would have been a more advantageous tax scheme, given its advantages and the characteristics of these companies. The study also highlights that frequent and abrupt changes in the domestic tax system, low transparency and taxpayer ignorance all contribute to the fact that entrepreneurs do not pay taxes according to their possibilities and thus may find themselves in a controversial situation. After the new KATA legislation, the number of LPs started to decline rapidly, illustrating that

this legal form of company has lost popularity, despite its long history and international reputation.

Keywords: taxation, entrepreneurship, limited partnership, small business

JEL codes: H25, K34, G30, Y40

Bevezetés

A fejlett társadalmak adórendszerei számos adózási forma és keret-szabály alkalmazásával és a gazdasági szereplők megkülönböztetésével érik el az adóbevételek hatékony és lehetőleg igazságos beszedését. Az Európai Unió tagállamai az előbbieknél megfelelő szabadpiaci jogállamok, melyek a fejlett országokra jellemző modern adórendszerekkel rendelkeznek, ezáltal pedig elveikben megegyeznek. Az EU tagállamai azonban ennek ellenére jelentősen eltérő közteherviselési szabályokat alkalmaznak, melyeket az EU igyekszik harmonizálni az adózásra vonatkozó direktívák lefektetésével. (Galántainé, 2003; Lajer, 2023; Ruszin, 2023). Ezen irányelvek fontosabb pontjai között található a 2005-ben elfogadott SME Act és annak kiegészítései. A megállapodás irányelveket tartalmaz, mely az EU KKV szektorának támogatását írja elő a tagállamok számára akár adókedvezményekkel, visszatérítésekkel és támogatásokkal. (Galántainé, 2003; Európai Bizottság, 2016).

A tagállamok jelentősebb hányada e kedvezményeket ÁFA-mentesség, TAO kedvezmények vagy állami támogatások formájában valósítja meg a kisebb gazdasági szereplők számára, melyek feltételei tagállamonként változnak. (Di Legge et al., 2022; Európai Bizottság, 2022) Az EU-s adózási rendszerek jelentős részéhez hasonlóan hazánk is számos kedvezményt biztosít az országban tevékenykedő vállalkozások számára jogi formájuktól és bevételeiktől függően, ám Magyarország egyedülálló módon különleges adózási formák bevezetésével is támogatja a KKV-kat. (Di Legge et al., 2022)

Ilyen speciális adózási forma a kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA), mely 2012-ben került bevezetésre a hazai KKV-k jelentős része, többek között egyéni vállalkozók, egyéni cégek, betéti társaságok számára. (Magyarország Kormánya, 2012). A magyarországi vállalkozások megoszlása alapján a KKV-k jelentős súllyal rendelkeznek, ezen belül is elsősorban az egyéni vállalkozók (EV), melyek száma markánsan meghaladja az összes társas vállalkozásét együttesen. A nemzetközi viszonylatban is vitathatatlanul egyedi adónem kivételes népszerűségnek örvendett,

az EV-k jelentős része – és ezzel a gazdálkodó entitások nagy hányada – a KATA-t választotta adózási formájának annak rendkívül kedvező feltételei miatt. A kisadózó, független betéti társaságok és a közkereseti társaságok szintén jogosulttá váltak KATA-t fizetni, mely egyszerűbbé tette számos szereplő számára társas vállalkozás indítását és fenntartását.

2022-ben azonban a gazdasági recesszió hatására az Országgyűlés az államháztartás kiegyensúlyozása céljából megszüntette a KATA-ra vonatkozó korábbi törvényt és új szabályozást fogadott el. Az új törvény (Magyarország Kormánya, 2022b) 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba, mely a mindössze 3 hónap átállási idővel komoly kihívás elé állította a recesszió miatt különben is szorult helyzetben lévő vállalkozókat és a könyvelőket. 2022. szeptember 1-jétől több vállalkozó már csak komoly korlátok mellett választhatta a KATA adózási formát és válaszút elé került mind pénzügyi, mind jogi téren. Különös nehézségbe ütköztek a korábban KATA-t választó betéti társaságok. A törvényt övező országos figyelem és szakmai viták kereshetettében a kisadózó betéti társaságok egy olyan dilemmával szembesültek, mellyel más érintettek nem: a törvény hatálya nem terjedt ki rájuk 2022 szeptemberétől semmilyen formában, vagyis elkerülhetetlenül kénytelenek voltak társasági adózásra vagy kisvállalati adózásra térni, esetleg jogutóddal vagy a nélkül megszűnni, ami jelentősen csorbította a társasági forma népszerűségét.

Kutatásunk során feltárásra kerül, hogy a kényszerhelyzetben mely adózási formát választották inkább az érintett társaságok és mely adózási forma lett volna előnyösebb számukra az akkori adatok és szakértői vélemények alapján. A kutatási kérdések a következők: Milyen adózási formára tértek át a korábban KATA alanyiságú betéti társaságok? Milyen lehetőségei vannak a korábban KATA adónemet választó betéti társaságoknak az új KATA törvény hatályba lépését követően és mi a legelőnyösebb ezek közül? A kutatás célja, hogy meghatározhatóvá váljon, hogy egy betéti társaság számára mely opciók álltak rendelkezésre, ezek milyen előnyökkel vagy hátrányokkal jártak és milyen arányban döntöttek a vállalkozók az egyes opciók mellett. A kutatási eredmények emellett betekintést nyújthatnak a KATA-törvény a betéti társaságok népszerűségére gyakorolt hatására.

1. Szakirodalmi és szakmai háttér

A világ országai a modern korban hasonló elven alapuló adórendszereket építettek fel, legfőképpen a globalizációnak köszönhetően, azonban ezek jellege és céljaik sok esetben merőben eltérőek. Az országok földrajzi helyzetük, gazdaságuk, politikai rendszerük, kultúrájuk stb. függvényében döntenek a közteherviselésről és mivel ezen tulajdonságok minden ország esetében különbözőek, így különböző adórendszerek fedezhetők fel a világ különböző pontjain. (Halász et al.,2021; Császár et al. 2022)

Az Európai Unió tagállamai szabadpiaci jogállamok, melyek a fejlett országokra jellemző modern adórendszerekkel rendelkeznek, ezáltal pedig elveikben megegyeznek. Az EU-s tagállamok közteherviselési rendszerei viszont részleteiben és mértékében eltérők. A tagállamok szuverén módon dönthetnek adórendszerük felépítéséről és közterheik mértékéről, melybe az EU-nak relatíve kevés esetben van beleszólása. Fontos azonban megjegyezni, hogy az uniós közös piac és az integritás jegyében az EU-s tagállamok több uniós szerződés megkötésével és bizonyos uniós adózási elvek lefektetésével harmonizálják az egyes tagállamok adózását. Ennek legfőbb céljai, hogy a tőke és az áru szabad mozgása biztosított legyen, a tisztességtelen versenyelőnyt megelőzze és ne érje hátrányos megkülönböztetés az egyes tagországokban élőket. Az EU ezzel szeretné kiszámíthatóbbá tenni a közösségi adózást és a gazdaságot a piacgazdaság számára tervezhető adózási folyamatokkal. (Galántainé, 2003; Lajer, 2023; Ruszin, 2023)

A jogszabályi harmonizáció legfontosabb pontjai között található a ketős adóztatás kiiktatása és a tagállamok egymás áruira kivetett adóinak tiltása, viszont külön kiemelendő a 2005-ben elfogadott SME Act és annak későbbi kiegészítései is. Ugyan ez a megállapodás inkább elveket tartalmaz, mintsem egzakt szabályozást, mégis fontos mérföldkő az EU-ban tevékenykedő KKV-k számára. A megállapodás elsődleges célja a tagállamok elkötelezése a KKV-szektor támogatása mellett akár adókedvezményekkel, visszatérítésekkel és támogatásokkal. (Galántainé, 2003; Európai Bizottság, 2016)

A társasági adót ettől függetlenül a tagállamok szabadon vetik ki, amit ugyan az EU jogszabályai és irányelvei egy mederbe terelnek, azonban mértékük és hatályuk merőben különböző az egyes tagállamok között. Elmondható, hogy részben az SME Act nyomán és gazdasági előnyei miatt a KKV-szektor szereplői valamennyi tagállamban egyszerűsített és/vagy kedvezményes adófizetéssel élhetnek, azonban a lehetőségek száma és mértéke szintén eltérő a tagállamok között. (Lajer, 2023)

Az EU-ban a tagállamok többsége lehetőséget ad az áfamentességre bizonyos éves bevételi határig. Hollandiában például (Small Business Scheme) az áfamentesség biztosított azon vállalkozások számára, melyek bevétele nem haladja meg a 20.000 eurót évente. (Leensma, 2022; Sletterink, 2019; Rijksoverheid, 2023) Németországban ez a határ a kisvállalkozások számára 22.000 euró. (Silheres, 2022; Di Legge et al., 2022) Ausztriában a kisvállalkozások szintén hasonló kedvezményekre jogosultak. (WKO, 2022) Az áfamentesség mellett adóalap-csökkentő tényezők alkalmazása is lehetséges a kisvállalkozások számára, mellyel jelentősen csökkenthetik társasági adóterheiket. Hollandiában az egyéni vállalkozók profitja részlegesen vagy teljesen adómentes lehet az adóalap maximum

5.030 euróval való csökkentéssel. A megmaradó részt 14%-os ráta terheli. (Belastingdienst, 2022; RVO 2023a, 2023b)

Míg az unióban az állami támogatások, ÁFA- és a TAO kedvezmények jellemzőek, Magyarország egyedülálló módon különleges adózási formák bevezetésével igyekszik támogatni a kisvállalkozókat, mint például a KATA, kisvállalati adó (KIVA), egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (EKHO) vagy az átalányadózás, melyek hatálya alá meghatározott vállalkozói rétegek tartozhatnak. (Kerékgyártó 2018; Di Legge et al., 2022) Ilyen speciális réteget képeznek a betéti társaságok, mely bizonyos feltételek mellett kedvezményes adózáásban részesülhetnek. Hazánkban lényegében az egyéni vállalkozó és a korlátolt felelősségű társaság között elhelyezkedő társasági forma jogi értelemben, mivel vegyíti az EV korlátlan felelősségét és kedvezményes lehetőségeit (más társas vállalkozásokhoz képest) a kft. társasági mivoltával és jogi személyiségével. (Babják, 2023; Ruszin, 2022, 2023). A betéti társaság minimum egy bel- és egy kültagból áll, melyből, ha előbbi kisadózónak számít, úgy a bt. a nekik járó kedvezményes lehetőségekkel élhet. A betéti társaságok Limited Partnership (lp.) néven ismertek angolszász nyelvterületeken és hasonlóan magyarországi megfelelőikhez, általában kisebb partnerségekre jellemző jogi forma. (Campion, 2023) A német jog ezen társaságokat KG-ként ismeri, melyek elvi és jogi szempontból is majdnem tökéletesen megfeleltethetők a magyar betéti társaságoknak, szabályozásuk hasonló. (Papp, 2000; Berwanger et al., 2018)

A külföldi társaságok az EU-ban azonban jellemzően nem élhetnek olyan kedvezményekkel, mint Magyarországon, vagyis nincs rájuk vonatkozó speciális adóforma, mint a KATA vagy a KIVA hazánkban. (Di Legge et al., 2022)

A bt-k és a kkt-k között számos kisadózó található, akik jogosulttá váltak a KATA alapú adófizetésre. Ez a rendkívül kedvezményes adónem 2012-től vált elérhetővé a Magyarországon működő kisadózók számára, melynek célja a hazai KKV szektor erőteljes támogatása és a gazdaság fehéritése volt (Magyarország Kormánya, 2012, 2013; Ruszin, 2023, Babják, 2023). A KATA alanyiság szigorú szabályokhoz volt kötve, hogy biztosítsák azt, hogy valóban csak a törvény által kisadózónak minősülők használhassák.

A KATA adóalanyok számos egyéb adózási formát is választhattak, köztük az átalányadózást, a kisvállalati adót (KIVA) és az egyszerűsített vállalkozói adót (EVA), habár utóbbi 2020. január 1-jei megszűnéséig fokozatosan kivezetésre került. A KATA ezekhez képest azonban pénzügyileg előnyösebbnek bizonyult vállalkozók ezrei számára, ezenfelül pedig az adminisztrációs könnyítések miatt többen preferálták az előbb felsorolt más adónemekkel szemben. (MTI, 2018; NAV, 2020; Világgazdaság, 2021) Ezen adónemek előnyösségét a megjelenésük utáni években drasztikusan csökkenő EVA alanyok száma is jól szemlélteti, ami végül ezen adó-

nem kihasználtsága miatti megszüntetéséhez vezetett. (Magyarország Kormánya, 2019) A NAV nyilvántartása (NAV, 2020) is a KATA népszerűségéről árulkodik: 2012 után nem volt olyan év, mikor a KATA alanyok száma csökkent volna az előző évhez képest. A KATA mint adózási forma a 2010-es évektől kezdődő gazdaságpolitikai irányvonal része volt, melyben a KKV támogatás megújult, kiemelt szerephez jutott és amely meghatározta kisvállalkozók ezreinek életét az elkövetkező évekre. (Magyarország Kormánya, 2012, 2013; Kardos, 2018; Pap, 2020)

2022. tavaszától a KATA a korábban kiadott szigorítások ellenére újra kritikák keresztjüzebe került. A kormány több tagja szerint munkaviszony kerülésére és átminősítésre használta számos KATA alany az adónemet (MTI, 2020; Pap, 2022), azonban számos szakértő ezen állításokat túlzónak vagy megalapozatlannak tartotta. (Aradi, 2022; Ruszin, 2023; Weiler, 2023)

A gazdasági és politikai hangulat változásával az Országgyűlés 2022. július 12-én a régi KATA törvény hatályát 2022. augusztus 31-ig limitálta és megszavazta a 2022. évi XIII. törvényt (az „új KATA törvényt”) mely ugyan-ezen év szeptember 1-étől lépett hatályba. Ennek eredményeképpen jelentősen szigorúbbá váltak a KATA alanyiság feltételei. A szabályozás értelmében a betéti társaságok a továbbiakban nem működhetnek KATA alanyként és más adózási formára kellett térniük. (Magyarország Kormánya, 2022b)

2.A kutatás módszertana

A kutatás elvégzéséhez az alábbi, a Nemzeti Adó- és Vámhivataltól (NAV) és a Központi Statisztikai Hivataltól (KSH) származó szekunder adatok kerültek felhasználásra:

- Központi Statisztikai Hivatal STADAT rendszerének nyilvánosan hozzáférhető „9.2.1.2. A regisztrált gazdasági szervezetek száma havonta, gazdálkodási forma szerint - GFO'14” táblája. Azonosító: gsz0051. (KSH, 2023)
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal megkeresésre érkezett hivatalos válaszlevele KATA-s betéti társaságok tárgyában (Kertész, 2023)
- Zsók Sándor Árpád közérdekű adatigénylése KIVA tárgyában – válasz a Nemzeti Adó- és Vámhivatal részéről (NAV Központi Irányítás, 2023)

A NAV-tól származó adatsorok személyes igénylésre kerültek összeállításra számunkra.

A kutatáshoz továbbá két tapasztalt adótanácsadóval szakmai interjú készült, amely primer adatnak tekinthető. Az elemzés az alábbi kutatási kérdéseket hivatott megválaszolni:

- Q1: Milyen adózási formára tértek a korábban KATA-s betéti társaságok 2022. szeptember 1-től?

- Q2: Mely adózási forma lett volna a leginkább előnyös választás a korábban KATA-s betéti társaságoknak 2022. szeptember 1-től?

A kutatás elsősorban Magyarországra fókuszál a téma rendkívül egyedi voltából következően, azonban levonhatóak nemzetközi vonatkozású következtetések is.

Az első kutatási kérdés megválaszolásához a szekunder források kiértékelésére van szükség, mely abból indul ki, hogy a betéti társaságok 2022. szeptember 1. előtt három adózási forma (KATA, KIVA és TAO) közül választhattak a hatályos jogszabályok alapján. Az adatsorok hiánya miatt nem adható pontos eredmény, azonban a közelítő eredmények hibája elhanyagolható nagyságrendű. Az adatok alapján ismert az összes betéti társaság száma (B_t), a KIVA alanyiságú betéti társaságok száma 2022 egyes hónapjainak végén (K) és a KATA alanyiságú betéti társaságok száma 2022. január- és 2022. augusztus végén (Q_i ; Q_8).

A KATA alanyiságú betéti társaságok havi száma 2022-ben valóságúen közelíthető a januári és az augusztusi adat közötti különbségének hetedével (átlagos havi változás január és augusztus között), aminek pontosságát a KATA-s bt-k számának 2021 óta tartó lassú és egyenletes csökkenése (NAV, 2023) is igazolja (e csökkenés a 2021-es szigorítás eredménye). Az alábbi diszkrét függvénnyel meghatározhatóak a nem ismert hónapokra vonatkozó közelítő értékek:

$$Q_i = \begin{cases} Q_1 + (i - 1) \frac{Q_8 - Q_1}{7} = Q_1 + (i - 1) \overline{\Delta Q_{1 \rightarrow 8}}, & \text{ha } i < 8; \{1 \leq i \leq 12\} \\ 0 & \text{, ha } i \geq 8; \{1 \leq i \leq 12\} \end{cases} \quad (1)$$

ahol i egy kiválasztott hónap időtényezője, Q_i a KATA-s bt-k száma egy választott hónapban (2022. január), $\overline{\Delta Q_{1 \rightarrow 8}}$ a KATA-s bt-k számának átlagos havi változása 2022. január és augusztus között. Ha a hónapok időtényezője 8 vagy annál több, az érték 0, mivel KATA-s bt-k száma a jogszabályi változásból kifolyólag szeptembertől 0 és nem változott.

Az adatokat illetően nincs okunk feltételezni számottevő havi kiugrásokat vagy szezonalitást, ugyanis a kutatás azzal az előfeltevéssel él, hogy a vállalkozások megszűnése független az év bármely szakaszától (azaz időszakosság nem figyelhető meg). Fontos megjegyezni, hogy bár általánosságban az év végi időszakban jellemzően látható kis kiugrás a megszűnésekben, de ez nem számottevően befolyásoló tényező a kutatási kérdés szempontjából. (KSH, 2023) Ezen felül elmondható, hogy ha a 2022 márciusában kezdődött ukrajnai háború, a kiugró infláció és a megemelkedett állami költségek negatívan befolyásolta volna a betéti társaságokat, akkor jóval drasztikusabb csökkenést látnánk a számukat illetően. Ezzel szemben a KATA-s bt-k számának havi átlagos csökkenése még alacsonyabb

is volt a 2022 márciusa utáni időszakban, mint a 2021 óta megfigyelt havi átlagos csökkenések. (KSH, 2023)

Minekután ismert a KATA-s és KIVA-s betéti társaságok száma a 2022-es év egyes hónapjaiban, az alábbi módon megállapítható, hogy hány TAO alanyiségű betéti társaság működött 2022. egyes hónapjaiban:

$$T_i = Bt_i - Q_i - K_i \quad (2)$$

ahol T_i a TAO-t fizető bt-k száma egy adott hónapban.

A korábban KATA alanyiségű bt-k megoszlásairól és megszűnéseiről 2022. szeptembertől nem történt adatgyűjtés, mivel nem vizsgálják, hogy korábban KATA alanyiségű társaságok milyen adózási formára váltottak. Emiatt a 2022. január-augusztus között megfigyelt statisztikát alapul véve készíthető el egy jól közelítő becslés arra vonatkozóan, hogy az adott adó alanyiségű betéti társaságok számának havi változása organikus, vagy az átlagostól eltérő jelenség. A kutatás szempontjából – ahogy az említésre is került – az egyetlen externália, mely kiugrásokat eredményezhet, az az új KATA-törvény hatályba lépése. Ennek megfelelően a betéti társaságok számának havi változása adónemenként megtisztítható az organikus, átlagos adatoktól, ami után közelítő adat kapható a korábban KATA-s betéti társaságok számának változására adónemenként.

A számítás az alábbi módon történik arra vonatkozóan, hány, korábban KATA-s betéti társaság szűnt meg 2022 szeptemberben:

$${}^m Q_9 = \Delta Bt_9 - \overline{\Delta K_{1-8}} - \overline{\Delta T_{1-8}} \quad (3)$$

ami szövegesen:

(korábban KATA-s, megszűnt bt-k száma 2022. szeptemberben) = (bt-k számának változása 2022. szeptemberben) – (KIVA-s és TAO-s bt-k átlagos havi megszűnésének száma 2022. január és szeptember között)

Ugyanezen analógiával, kumulálva állapítható meg az év végi megszűnések száma:

$${}^m Q_{12} = \sum_{i=1}^9 \Delta Bt_i - i(\overline{\Delta K_{1-8}} - \overline{\Delta T_{1-8}}) \quad (4)$$

ahol a ${}^x Q$ jelöli a korábban KATA-s betéti társaságok halmazát, míg az m jelöli előbbieket azon részét, melyek megszűntek.

A KIVA-ra tért bt-k száma 2022 szeptemberében az alábbi módon határozható meg a meglévő adatok alapján:

$${}^K Q_9 = \Delta K_9 - \overline{(\Delta K_{1-8})} \quad (5)$$

ahol K alindex jelöli a KIVA-ra tért társaságokat.

Hasonlóan, de kumuláltan adható meg az adat 2022. decemberre is:

$${}^{ex}Q_{12}^K = \sum_{i=12}^9 \Delta K_i - (\overline{\Delta K_{1 \rightarrow 8}}) \quad (6)$$

A TAO-ra tért bt-k száma ugyanezen elven határozható meg mind szeptemberre:

$${}^{ex}Q_9^T = \Delta T_9 - (\overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}}) \quad (7)$$

mind decemberre:

$${}^{ex}Q_{12}^T = \sum_{i=12}^9 \Delta T_i - (\overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}}) \quad (8)$$

ahol T alindex jelöli a TAO-ra tért társaságokat.

Mivel a 2023-as évre csak az összes betéti társaság száma áll rendelkezésre, így azok számának változásához arányosítva lehet közelítőleg becsülni, hogy 2023. első három hónapjában – mikor rendelkezésre állnak adatok a betéti társaságok számára vonatkozóan – hogyan alakult a KIVA-ra vagy TAO-ra tért bt-k száma. Az arányosítás alapját az összes betéti társaság havi százalékos változása adja, a változás ütemének növekedésével vagy csökkenésével szükséges szorozni az eggyel korábbi időszak százalékos változását. Ezzel gyakorlatilag a KIVA-ra és a TAO-ra tért bt-k havi, százalékos változása kerül arányosításra az összes betéti társaság havi, százalékos változásával.

2023 januárjára az alábbi módon becsülhetők a KIVA-ra tért bt-k száma:

$$K_{13} = \left(\frac{Bt_{13} K_{12}}{Bt_{12} K_{11}} + 1 \right) K_{12} \quad (9)$$

Illetve ugyanezre az időszakra a TAO-ra tért bt-k száma is:

$$T_{13} = \left(\frac{Bt_{13} T_{12}}{Bt_{12} T_{11}} + 1 \right) T_{12} \quad (10)$$

A 2023. március végi becsült adatok kumulálhatóak ugyanezen az elven:

$$K_{15} = \prod_{i=13}^{11} \left(\frac{Bt_{i+2} K_{i+1}}{Bt_{i+1} K_i} + 1 \right) K_{12} = \left(\frac{Bt_{15} K_{14}}{Bt_{14} K_{13}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{14} K_{13}}{Bt_{13} K_{12}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{13} K_{12}}{Bt_{12} K_{11}} + 1 \right) K_{12} \quad (11)$$

$$T_{15} = \prod_{i=13}^{11} \left(\frac{Bt_{i+2} T_{i+1}}{Bt_{i+1} T_i} + 1 \right) T_{12} = \left(\frac{Bt_{15} T_{14}}{Bt_{14} T_{13}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{14} T_{13}}{Bt_{13} T_{12}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{13} T_{12}}{Bt_{12} T_{11}} + 1 \right) T_{12} \quad (12)$$

Ezen adatok és számítások meghatározásával megállapítható, milyen arányban választották a KIVA-t és a TAO-t a KATA-s bt-k és milyen arányban szűntek meg. A megoszlások választ adnak több időtávra is: azonnali hatás (2022. szeptember végi megoszlás), rövidtávú hatás (2022. decem-

ber végi megoszlás) és középtávú hatás (2023. március végi megoszlás). A márciusi megoszlás kevésbé megbízható az adatok hiánya miatt, azonban a rendelkezésre álló információk alapján a lehető legközelítőbb becslés és előzetes betekintést adhat a középtávú hatásokra.

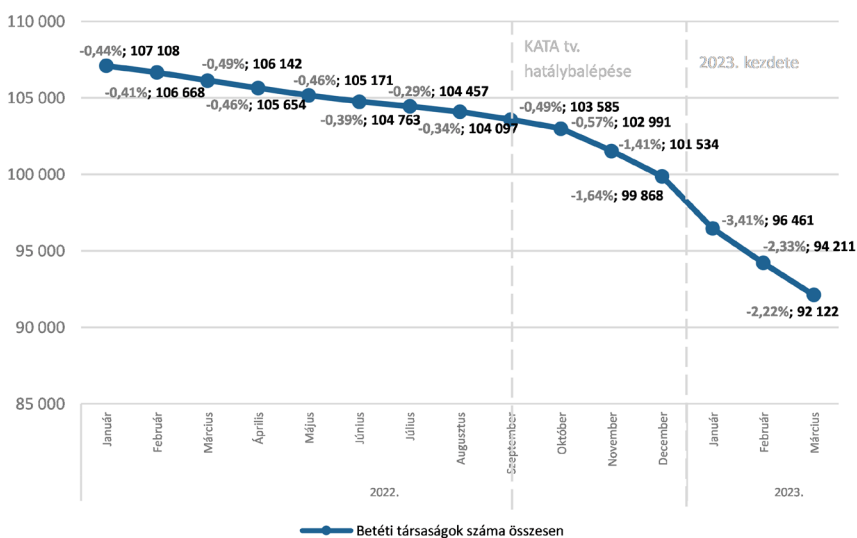
A második kutatási kérdés megválaszolásához szakmai szakértői interjúkra van szükség, melyeken feltárássra kerülhetnek a TAO vagy KIVA választás melletti előnyök és hátrányok, illetve a korábban KATA alanyiságú betéti társaságok jellemzői.

3. Eredmények

A korábban KATA-s betéti társaságok adózási forma szerinti besorolása a következőképpen alakult 2022. januárját követően: Azonnali hatásként a társaságok 0,6%-a megszűnt, 15,35%-a KIVA alannyá vált, 84,05%-a TAO alannyá vált. A végelszámolások és a bizonytalanságok miatt azonban középtávon (év végéig) ezek az arányok számottevően megváltoztak. 2022. decemberre a korábban KATA-s betéti társaságok 9,45%-a megszűnt, 15,06%-a KIVA alanyként, 75,49%-a pedig TAO alanyként folytatta.

2023. márciust vizsgálva elmondható, hogy az összes betéti társaság száma drámaian lezuhant, arányosítással pedig közelítőleg kiszámolható, hogy a korábban KATA-s bt-k 31%-a megszűnt, 14%-a KIVA-ra tért és 55%-a TAO-t fizetett (1. ábra).

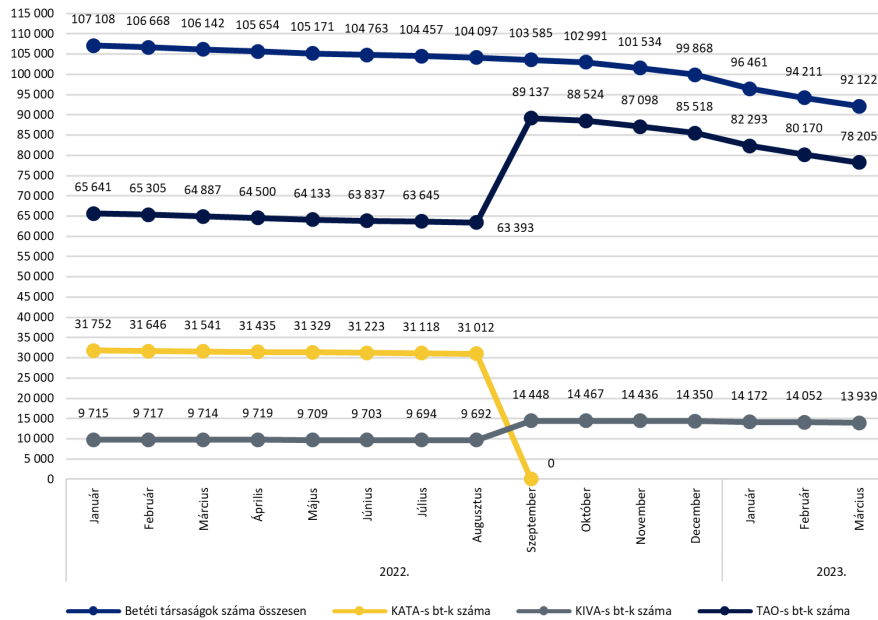
1. ábra: A betéti társaságok száma és változásuk havi bontásban 2022. január és 2023. március között

Forrás: saját összeállítás a NAV (2023) és a KSH (2023) adatai alapján

Az első kutatási kérdésre tehát azt a választ tudjuk adni, hogy a korábban KATA-san adózó bt-k többsége TAO-s alanyként folytatta tevékenységét, majd a jogszabály-változást követő kb. egy évvel szignifikáns részük (közel egyharmad) megszüntette a gazdasági tevékenységét.

2. ábra: A betéti társaságok számának változása összesen és adónemenként havi bontásban 2022. január és 2023. március között

Forrás: saját összeállítás a NAV (2023) és a KSH (2023) adatai alapján

Második kutatási kérdésünkkel az vizsgáltuk, hogy mely adózási forma lett volna a leginkább előnyös választás a korábban KATA-s betéti társaságok számára 2022. szeptember 1-jét követően. A szakértők (Babják, 2023; Ruszin, 2023) egyöntetű véleménye alapján a KIVA és TAO választásának esetében a leginkább befolyásoló tényezők az adott bt. éves bevétele, bértömege, kivét/osztalék mértéke és a vállalkozás üzleti tervei. Ez elsősorban a KIVA és a TAO egymástól erősen eltérő adóalap-számítási módszerének eredménye.

Az említett bt-k szemszögéből vizsgálva a TAO első számú előnye, hogy kockázatmentesen választható és a TAO alá való bejelentkezés sem járt külön adminisztrációval. A TAO továbbá enyhébben adóztatja az osztalékot, mint a KIVA. A teljes összeg kivételekor ugyanis a KIVA drágábbá válik, mivel előbbi esetén a 9%-os, míg utóbbi esetén 10%-os adót kell megfizetni. Ezzel szemben KIVA elsősorban azon vállalkozásoknak előnyös, melyek bértömege jelenti a legnagyobb költséget a vállalkozásban vagy nyereségüket nem veszik ki osztalékként, hanem beruházzák. A beruházás

ráadásul egyszerűbben adminisztrálható, mint a TAO esetében, mivel nem szükséges például fejlesztési tartalék képzése. Osztalék kivételekor ez az előny csökken a SZOCHO plafonig. (Babják, 2023) További fontos tényező, hogy milyen közép- és hosszútávú tervekkel számol a vállalkozás, mivel a visszaforgatott nyereség nem adóköteles a KIVA alatt. (Ruszin, 2023)

A megkérdozett szakértők egyetértenek abban, hogy a KATA elsősorban kisebb vállalkozók számára került bevezetésre gazdaságfehérítési céllal, viszont elérhetővé tették a betéti társaságok számára is. „A betéti társaság a korlátolt felelősségű társaság és az egyéni vállalkozó között elhelyezkedő forma, mely egyesíti a korlátlan felelősséget a jogi személyiséggel” – Babják így határozta meg a betéti társasági vállalkozási formát felelősségi szempontból. Hozzátette, hogy egy relatíve kis bevételű bt. azért is lehetett KATA alany, mert jellemzőiben közelebb áll az egyéni vállalkozóhoz. Ruszin is egyetért abban, hogy „ezek a társaságok jellemzően kisebbek voltak”, amit tovább erősít a tény, hogy 12 millió forint összeghatár feletti bevétel esetén – ahogy Babják fogalmazott – „büntetőadó” kellett fizetni. A szakértők szerint ezen társaságok esetén jellemző volt az alacsony éves árbevétel, ami olykor akár mindössze csak pár millió forintot tett ki, habár voltak olyanok is, akik megfizették a 40%-os mértéket, mivel bizonyos mértékig úgy is előnyösebb volt más adózási formánál. Ezen társaságok emellett jellemzően kifizették „maguknak”, vagyis ügyvezetőjüknek a nyereséget munkabérlként.

A NAV (NAV, 2022c; Magyarország Kormánya, 2023) és a szakértők (Babják, 2023; Ruszin, 2023) is egyetértenek abban, hogy a KIVA ösztönzi a béremelést és a foglalkoztatottságot, lényegében előnyösebb olyan vállalatok számára, melyek sok munkavállalót foglalkoztatnak, kifizetések nagyrésze pedig személyi jellegű kifizetés. Ennek oka elsősorban a SZOCHO magasabb mértéke, ami 13%, szemben a KIVA 10%-os kulcsával. Kis hátrányt jelent ez azon vállalkozásoknak, melyeknél alacsony a személyi kifizetések mértéke, mivel a SZOCHO nem jelentkezik olyan számottevően ezen cégek esetében. A TAO ezzel szemben klasszikusan az árbevétel költségekkel csökkentett összegét tekinti adóalapnak (az adózás előtti eredményt), mértéke 9% és nem vált ki más közterhet (Pfeffer, 2021; NAV, 2022). Mindezek tudatában a TAO azon cégeknek kedvező, melyek kevesebb kifizetéssel rendelkeznek, nyereségüket inkább a cégben tartják, tartalékokat képezve. Az osztalékokat KIVA esetében továbbá terheli a 13% SZOCHO és a 15% SZJA, mely így a 10%-os mérték mellett 1%-kal magasabb, mint a TAO esetében. A különbség tehát kis bevételek mellett nem számottevő.

A különböző változók figyelembevétele ugyan fontos, azonban általánosítva megállapítható a szakértő interjúalanyok véleménye alapján az az összefüggés, hogy amennyiben a bértömeget terhelő 10%-os KIVA alacsony

nyabb, mint a nyereséget terhelő 9%-os TAO és a bérek 13%-os SZOCHO terhének összege, akkor a KIVA előnyösebb választást jelent, ha egyéb kedvezményekkel és változókkal nem kalkulálunk. Mivel a KATA-s bt-k az interjúk elmondásai alapján teljes egészében vagy javarészt bér formájában vették ki bevételeiket, a KIVA jellemzően előnyösebb megoldást jelentett (volna) nekik. Az 1. táblázat jól szemlélteti, hogy bérkifizetéseket a KIVA enyhébben adóztatja, azonban az ebből keletkező magasabb adózás előtti eredmény miatt az osztalékkivétel a TAO esetében már előnyösebb.

1. táblázat: A KIVA és a TAO összehasonlítása egy fiktív betéti társaság eredménykimutatásában.

	KIVA	TAO
1. Árbevétel	1.000	1.000
2. Bérköltség	600	600
3. A járulékalapra a SZOCHO (13%) vagy KIVA (10%)	60	78
4. Bér levont járulékai (18,5%)	111	111
5. Bér levont SZJA összege (15%)	90	90
6. Egyéb költség	10	10
7. Iparűzési adó (2%)	14,4	20
8. Összes költség	684,4	708
9. Adózás előtti eredmény	315,6	292
10. KIVA / TAO	31,56	26,28
11. Adózott eredmény (osztalékalap)	284,04	265,72
12. Osztalék utáni SZJA (15%)	42,61	39,86
13. Osztalék utáni SZOCHO (13%)	52,55	49,16
14. Összes adó (3+4+5+7+10+12+13)	402,12	374,44
15. Összes nettó jövedelem = Összes nettó bér + nettó nyereség (1-6-14)	587,88	605,56

Forrás: saját összeállítás a Pénzügyminisztérium KIVA kalkulátora alapján (Magyarország Kormánya, 2023)

Ruszin (2023) szerint „nagyjából 10 KATA-s bt-ből 8-nak jobban megérte a KIVA a TAO helyett, leginkább a halasztható nyereségadóztatás miatt”, míg Babják (2023) úgy fogalmazott, hogy „aki egy kicsit okosabb volt, az azt mondta, hogy KIVA alapján adózik [a KATA után]”.

4. Konklúzió

A 2022 óta hatályos „új KATA-törvény” komoly pénzügyi és adminisztratív kihívással volt sok vállalkozóra, köztük a betéti társaságokra, mivel többé nem részesülhetnek a kisadózók tételes adója által nyújtott rendkívül kedvezményes adórendszerben. A jogszabály hatályba lépésétől kezdve a bt-knek választaniuk kellett a társasági adó és a kisvállalati adó között. Jelen tanulmány azt elemzi, hogy a bt-k milyen arányban választották ezt a két lehetőséget, és melyik lehetőség lett volna számukra az előnyösebb.

A kutatás eredményei egy ellentmondásos helyzetet mutatnak be, melyben a KATA-s betéti társaságok – annak ellenére, hogy gazdasági karakterisztikáik terén inkább hasonlítanak az egyéni vállalkozókhoz, mint a nagyvállalatokhoz - jellemzően a társasági adózást preferálták a kisvállalati adóval szemben. Az érintett társaságok túlnyomó része inkább választotta a társasági adózást, úgy rövid-, mint középtávon. Így a KATA-s betéti társaságok több mint háromnegyede TAO alannyá vált, míg mindössze 15% döntött a KIVA mellett, holott az a szakértők szerint az esetek jelentős részében előnyösebb lett volna pénzügyileg és adminisztrációs költségek szerint is. Mindemellett kiemelendő, hogy a jogszabály-változást követő kb. egy évvel a korábban KATÁ-san adózó bt.-k mindegy egyharmada megszűnt.

Az interjúk során kiderült, hogy a KATÁ-s bt-k jelentős része nem volt teljesen tisztában a lehetőségeivel, és sok esetben nem rendelkezett alapvető adózási háttérismerettel és információkkal. Az adózók tájékozottsága és tudása Magyarországon nem megfelelő a viszonylag bonyolult, többszörösen összetett adórendszer megértéséhez, ahogyan azt Dobos és György 2024-es kutatása is alátámasztja. Ennek eredménye, hogy a KKV szektor szereplői sokszor nem tudják kihasználni a magyar adórendszer nyújtotta kedvezményeket és lehetőségeket, amit jól szemléltet a KIVA relatív népszerűtlensége a KATA-s bt-k körében.

A KIVA ugyan jellemzően előnyösebb megoldás lett volna, azonban - a kormányzati szervek várakozásaival szemben is - a KIVA a későbbiekben sem örvendett tömeges népszerűségnek. Látható az is, hogy a KIVA-t választók később kisebb arányban szűntek meg, aminek lehetséges oka, hogy tudatosabb vagy sikeresebb adózókról lehet beszélni esetükben. Az informáltság hiánya azonban nemcsak az adózókat érintette, hanem a nekik dolgozó könyvelő- és adótanácsadókat is. A szakemberek nem voltak felkészülve a változásra, hozzáértésük az elmúlt évek volatilitása miatt romlott, amit tovább erősített az erőteljes specializálódás, ami nélkülözötte más adónemek ismeretét.

A KATA-törvény egyértelmű törést jelentett számos betéti társaság számára, mely kedvező pénzügyi előnyei mellett a rendkívül egyszerű admi-

nisztráció lehetőségét is elvesztették. Különös nehézséget jelent a kettős könyvelésre való áttérés és az ezzel járó könyvelési költségek, illetve adminisztráció. A bt-k megszűnésének üteme történelmi szinteket ért el, mely egyértelműen a KATA-törvénynek tudható be. Ugyan 2022-ben több mint 90% tovább folytatta tevékenységét a TAO vagy a KIVA hatálya alatt, a 2023 márciusi becslés szerint akár 30% is lehetett a megszűnések aránya.

Megállapítható, hogy a 2022-es jogszabály-változás hatására a betéti társaság vesztett létjogosultságából, hiszen kevesebb kedvezményrel rendelkezik, mint egy egyéni vállalkozó és több adminisztrációs terhe van (pl.: átalányadózás lehetősége; kettős könyvvitel) és több felelősséggel tartozik, mint egy kft. Emellett kiemelendő, hogy szükséges egy kültag bevonása is, ami esetleges korlátot jelenthet a vállalkozók számára. A kft-k folyamatos számbeli növekedése és az egyéni vállalkozók számának viszszanövekedése a betéti társaságok számának soha nem látott csökkenése (KSH, 2023) mellett jól illusztrálja ezen problémák hatását.

A kormányzat a KATA-törvény bevezetésével az állami adóbevételek növekedését és a kiszámíthatóbb társadalombiztosítást szerette volna elérni, de a szakértői interjúk során a megkérdezett szakemberek társadalmi és/vagy politikai, mintsem valódi gazdasági motivációt látnak a változások mögött. Ugyan elmondható, hogy a 2022-es gazdasági mutatók számottevő visszaesésről és nehézségről árulkodnak, mindkét megkérdezett szakértő szerint a KATA miatt kiesett bevételek eltörpülnek más költségek mellett. A kormányzat által kitűzött bevételnövelési célok amiatt is vitathatók, hogy a korábbi KATA-sok a szürke- vagy a fekete gazdaság felé is fordulhatnak, hogy megtarthassák az eddigi nettó bevételeiket – ezzel visszafordítva a régi KATA bevezetésének gazdaságfehérítési célkitűzéseit. Mindazonáltal többségében konszenzus látszik a társadalombiztosítást illetően, hiszen a KATA alanyok sok esetben a saját nyugdíjukat veszélyeztethették a rendkívül alacsony kötelező havi befizetéseknek köszönhetően.

Összességében a kutatás rávilágított, hogy a 2022-es „új KATA-törvény” rendkívül nehéz helyzetbe hozott számos vállalkozót, akik nem tudtak gazdaságilag optimálisan reagálni időben; a vállalkozások szignifikáns része megszűnt és valószínű, hogy a jogszabály-változtatás csak korlátozottan érte el célját.

Ajánlások

A korábban KATA-s betéti társaságoknak, de alapvetően minden vállalkozónak és vállalkozásnak folyamatosan figyelemmel kell kísérnie a pénzügyi keretszabályozásokat. Adott esetben, például jogszabályi változások esetén, érdemes lehet számukra szakértőt bevonni, aki az adójogszabályok részletes áttekintésével segíthet az összes lehetőség megértésében és mérlegelésében. A vállalkozók nem tekinthetnek el az adórendszer folya-

matos monitoringjától, mert annak komoly következményei lehetnek. Nemzetgazdasági érdek, hogy a vállalkozók és a vállalkozások jobban ismerjék az állami adózást és annak részletszabályait. Eben az egyik nehézséget az jelenti, hogy a magyar adórendszert érintő jogszabályok igen gyakran változnak, és az átállási idők viszonylag rövidek lehetnek, amint azt a KATA-jogszabály példája is mutatta. A gazdaság szereplői körében az ilyen jogszabályváltozások bizonytalansághoz vezetnek, hiszen az átállás és a bizonytalanság növeli a költségeiket anyagi és nem anyagi szempontból is.

Bár a szabályozást gazdasági, technológiai, társadalmi vagy politikai okokból elkerülhetetlenül módosítani kell időről időre, a jogalkotónak meg kell fontolnia, hogy milyen gyakran és milyen határidővel teszi ezt. A többi uniós tagállam túlnyomó többsége stabilabb és időtállóbb szabályozásokkal rendelkezik, amelyek vonzóbb és kiszámíthatóbb környezetet teremtenek a vállalkozók számára.

Hazánkban egyedülálló módon kedvezményes adónemek kerültek bevezetésre, azonban a KATA-s bt-k esete jól szemlélteti, hogy az adózók a nehezen átlátható szabályrendszer miatt a lehetőségekkel nem élnek. Más uniós tagállamok igyekeznek egyszerűbb és átláthatóbb adózási szabályokat fenntartani lehetőleg kevesebb adónemmel, hogy az adófizetők megértsék azok működését és maguk is igénybe vehessék a kedvezményeket. A sokfajta adónem ugyan számos lehetőséget rejt magában, azonban feleslegessé válnak, amennyiben az adózók jelentős hányada még a létezésükről sem tud.

E problémák ismertek a hivatalos szervek számára is, és a NAV, valamint a Pénzügyminisztérium rendszeresen folytatnak tudatosságnövelő kampányokat. Ismertetik az adófizetőkkel a megváltozott szabályokat és a csökkentett adókulcsok lehetőségeit, de valódi segítséget az állam részéről az egyszerűsítés és az adózás nagyobb átláthatósága jelentene, nemcsak a betéti társaságoknak, hanem a gazdasági szereplők túlnyomó többségének is.

A vállalkozóknak a jövőben meg kell fontolniuk, hogy érdemes-e betéti társasági formában gazdálkodniuk, hiszen a KATA lehetősége nélkül a cégformának nincs valódi értékajánlata az egyéni vállalkozással vagy a kft-vel szemben. Érdemes mérlegelni, hogy az ev-vel szembeni magasabb látszólagos legitimitás (mint társas vállalkozás) van-e annyira értékes, hogy kültag bevonására legyen szükség és ha igen, előnyösebb-e inkább „egyszemélyes” kft-t alapítani, amihez viszont 3 millió forint törzstőkére van szükség (megjegyzendő, hogy kft-t vásárolni is lehet, illetve a törzstőke apportként is létrehozható, ahogy arra az interjúkban is felhívták a figyelmet). Ha a jövőben is hasonló szabályok vonatkoznak a bt-kre Magyarországon, akkor számuk valószínűleg tovább fog csökkenni, akár gyorsabb ütemben is, mint korábban.

Köszönetnyilvánítás

Külön köszönet illeti Ruszin Zsolt és Babják Ágnes adótanácsadókat a szakmai interjúkért.

Továbbá köszönetet szeretnénk mondani Dr. Kerékgyártó Gábornak, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara munkatársának a tanulmány elkészítése és publikálása során nyújtott támogatásáért és bátorításáért.

A kutatás 2024 májusában benyújtásra került a Budapesti Corvinus Egyetem által szervezett 2023/2024. tanévi Tudományos Diákköri Konferencia Vállalkozás szekciójában, melynek szekciógyőztese lett.

Hivatkozások

- Aradi H. (2022. november 4). A NAV adatai szerint se voltak tömeges adócsalók a katások. *Telex*. <https://telex.hu/belfold/2022/11/04/mfor-nav-adatak-kata-adocsalas>
- Asztalos, Zs. & Dr. Rabné dr. Barizs, G. (2022) Adózást könnyítő intézkedések a kisadózó vállalkozások tételes adójának megszüntése kapcsán. *Adóvilág*, 26(9). 2-4. https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/kiadvanyok/adovilag/adovilag-2022/dr._Asztalos_Zsuzsa-dr._Rabne_dr._Barizs_Gabriella_-_Adozast_konnyit_intezkedesek_a_kisadozo_vallalkozasok_teteles_adojanak_megsz_nese_kapcsan.pdf1
- Belastingdienst (2022). *Zelfstandigenaftrek 2023 - Self-employed person's deduction 2023*. https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/winst/inkomstenbelasting/verandering_inkomstenbelasting_vorige_jaren/veranderingen-inkomstenbelasting-2023/ondernemersaftrek-2023/zelfstandigenaftrek-2023
- Berwanger, J., Dautzenber, N. & Dennerlein, B. (2018). Kommanditgesellschaft (KG). Definition: Was ist "Kommanditgesellschaft (KG)"?. *Gabler Wirtschaftlexikon*. <https://wirtschaftslexikon.gabler.de/definition/kommanditgesellschaft-kg-40085/version-263480>
- Bod, P., Freisleben, E., Heinczinger, R., Juhász, M., Lukács, J., Nátrán, R., Pádár, P., Szabó, A. & Herich, Gy. (2015). *A kis- és középvállalkozások adózási, számviteli kérdései: Az Adózás Európában - VIII. Nemzetközi Adókonferencia előadásainak anyagaiból készült tanulmányok*. Penta Unió. ISBN 978 615 5249 28 0
- Campion, N. (2023). *A guide to limited partnerships*. Quality Company Formations. <https://www.qualitycompanyformations.co.uk/blog/limited-partnerships/>
- Császár, Z., Egri-Retezi, K., Futó, G., Horváthné Szabó, B., Kovács, F., & Sztankó, D. *Adózás 2022*. Vezinfó.
- Di Legge, A., Ceccanti, D., Foronda, F. H., Németh M. & Csonka M. (2022). *Tax compliance costs for SMEs: An update and a complement - Final Report*. Európai Bizottság. 9-136. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/70a486a9-b61d-11ec-b6f4-01aa75ed71a1>
- Dobos, P. & György, K. (2023). A tudatos adózói magatartás vizsgálata a kkv szektorban. *Vállalkozásfejlesztés a XXI. században*. 2023(2) https://kgk.uni-obuda.hu/wp-content/uploads/2024/01/4_202311VF_2023_II_kotet.pdf
- Európai Bizottság (2016). *A 'small business act' for European SMEs*. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/a-small-business-act-for-european-smes.html>

- Európai Bizottság. (2022). *VAT exemptions*. https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-exemptions/index_en.htm
- Galántainé Máté, Zs. (2003). Az adójog-harmonizáció fő jellemzői az Európai Unióban. *Külgazdaság*, 47(6), 55-64. https://kulgzdasag.eu/api/uploads/05_galantaine_mate_zsuzsanna_1f90a26dd8.pdf
- Halász, Zs., Szabó, I., & Varga, E. (2021). *Adótan és adóeljárás*. Wolters Kluwer Hungary Kft. DOI: <https://doi.org/10.55413/9789632959979>
- Kardos, K. (2018). *Kis- és középvállalkozások – Infojegyzet*. Országgyűlés Hivatala, Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság, Képviselői Információs Szolgálat. https://www.parlament.hu/documents/10181/1479843/Infojegyzet_2018_22_kkv-k.pdf/5daf4885-07c3-1688-3118-fc3b3574f52e (2024.10.29)
- Kerékgyártó, G. (2018). *Kisvállalkozások közterhei – jegyzet*. Budapesti Corvinus Egyetem.
- Kertész, B. (2023). *Akadémiai kutatáshoz szükséges statisztikai adatigénylés – válasz* [adatállomány]. Nemzeti Adó- és Vámhivatal
- Központi Statisztikai Hivatal. (2023). 9.1.1.2. *A regisztrált gazdasági szervezetek száma gazdálkodási forma szerint – GFO'14*. [adatállomány] https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0002.html
- Lajer, Zs. (2023). *Az Európai Unió Belső Piac. 5-6. előadás: Alapszabadságok*. Budapesti Corvinus Egyetem. [egyetemi kurzus előadása].
- Lakatos, M. (2019). *Adózás I*. Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634546504>
- Leensma, W. (2020). *Tax essentials for starters*. Netherlands Chamber of Commerce – KVK. <https://www.kvk.nl/en/starting/tax-essentials-for-starters/>
- Leensma, W. (2021). *The Dutch hours criterion for self-employed professionals*. Netherlands Chamber of Commerce – KVK. <https://www.kvk.nl/en/starting/the-dutch-hours-criterion-for-self-employed-professionals/>
- Magyarország Kormánya (2012). 2012. évi CXLVII. törvény, 1-14. §. *Magyar Közlöny*, 2012(136) 23374-23379. *Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium*. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/40b8c6fd-d858524e45b581bfdcb6ad58646a1d6f/megtekintes>
- Magyarország Kormánya. (1992). 1992. évi II. törvény. *Magyar Közlöny*, 1992(6). *Miniszterelnöki Hivatal*. https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarKozlony_1990_001-040/ & https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99200002.TV&fbclid=IwAR1DKtn-wHOc2ckkrWmacHfDoZXdjG-pNevl_YTcA_oV7lgoV9tVIIFBnp4

- Magyarország Kormánya. (2013). *Kis- és középvállalkozások stratégiája 2014-2020 - Társadalmi egyeztetésre készített tervezet*. https://2010-2014.kormany.hu/download/1/c2/e0000/KKV_strat_t%C3%A1rsadalmi_egyeztet%C3%A9sre.pdf
- Magyarország Kormánya. (2019). *T/6351. számú törvényjavaslat az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról*. Országgyűlés. <https://www.parlament.hu/irom41/06351/06351.pdf>
- Magyarország Kormánya. (2020). 2020. évi LXXVI. törvény, 84-88. §. *Magyar Közlöny 2020(168)*. 4767-4769. *Igazságügyi Minisztérium*. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/6c-c678450a5e9429149e099190d45f422a47c075/megtekintes>
- Magyarország Kormánya. (2021. március 23). Népszerűbb a kata, mint valaha. *MTI*. <https://kormany.hu/hirek/nepszerubb-a-kata-mint-valaha>
- Magyarország Kormánya. (2022a). 297/2022. (VIII. 9.) Korm. rendelet. *Magyar Közlöny 2022(134)*. 5648-5649. *Igazságügyi Minisztérium*. https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/a0ae01a832052889f-2d2e0e5f2a1be687c87855a/megtekintes?fbclid=IwAR3OfXa6HJW4B-MGnjWt3xk-dBkd0bGhOP_u2eyz2nAa13bUJp8EfhCm5Jyw
- Magyarország Kormánya. (2022b). 2022. évi XIII. törvény. *Magyar Közlöny 2022(118)* 4550-4559. *Igazságügyi Minisztérium*. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/b0cf1960500113f7be79141585b6114944b080ac/megtekintes>
- Magyarország Kormánya. (2023) *Elérhető a 2024-es kiva-kalkulátor*. Pénzügyminisztérium. <https://kormany.hu/penzugyminiszterium/kiva-kalkulator>
- MTI. (2018. november 11). Átlépte a háromszázezret a katások száma. <https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/atlepte-a-haromszazezret-a-katasok-szama>
- MTI. (2020. március 2). Korábbi alkalmazottakból kerül ki a katások harmada. <https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/adougyekert-feelos-allamtitkarsag/hirek/a-korabbi-alkalmazottakbol-kerul-ki-a-katasok-harmada> (2024.10.29)
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Központi Irányítás). (2023). *Zsók Sándor közérdekű adatigénylése KIVA tárgyában*. [adatállomány]
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2021). II. fejezet, 2. rész. In Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Ed.), *NAV Évkönyv 2020*. (pp. 14-15). <https://nav.gov.hu/kiadvanyok/evkonyvek> (2024.10.29)

- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022a). *A társasági adó legfontosabb szabályai 2022 – információs füzet*. https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/41.-informacios-fuzet---a-tarsasagi-ado-legfontosabb-szabalyai
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022b). *Kata - Kisadózó vállalkozások tételes adója – információs füzet*. https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/61.-informacios-fuzet---kata---kisadozo-vallalkozasok-teteles-adoja
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022c). *Mi a kiva?*. <https://nav.gov.hu/ado/kiva>
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022d). *A kisadózó vállalkozások teendői az új kata miatt*. <https://nav.gov.hu/ado/uj-kata/-a-kisadozo-vallalkozasok-teendoi-az-uj-kata-miatt>
- Papp, T. (2000). A magyar társasági jog fejlődése. *Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica*, 58(1-41). 409-434. <http://acta.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/7065>
- Pfeffer, Zs. (2021). A társasági adó jogelméleti alapjai és helye az adópolitikában. *Pro Futuro*, 2021(1). 153-179. DOI: <https://doi.org/10.26521/pro-futuro/2021/1/9855>
- Rijksoverheid. (2023). *Corporate income tax*. <https://www.government.nl/topics/taxation-and-businesses/corporation-tax> (2024.10.29)
- Ruszin, Zs. (2022.08.04) Viszlát KATA, jön az átalányadó? Miért és kinek érdemes áttérni az átalányadóra? [előadás]. *Menedzser Praxis Kft. oktatóterme*. https://menedzserpraxis.hu/konferenciak.php?konf_ID=2522
- RVO. (2023a). *Small businesses scheme (KOR)*. <https://business.gov.nl/subsidy/small-businesses-scheme/> (2024.10.29)
- RVO. (2023b). *Subsidies and tax schemes for self-employed professionals*. <https://business.gov.nl/starting-your-business/starting-as-a-self-employed-professional/subsidies-and-tax-schemes-for-self-employed-professionals/>
- Sándorné, Új É. (2020). A kisvállalati adó, mint adótervezési alternatíva In I. Kökényesiné Pintér (Ed.), *A kisvállalati adó alkalmazásának szabályai*. (pp. 9-14). Saldo Kiadó. https://saldokiado.hu/custom/saldowebshop/image/data/betekinto/regiek_vegyes/_a-kisvallalati-ado-alkalmazasanak-szabalyai.pdf?srsId=AfmBOootHiiX6DC4XY2xc9pADORwhyKWmXgv9EleUmmEML9a_8pzzdzK
- Silheres, F. (2022). *VAT exemption (0% VAT)*. Sorted. <https://help.getsorted.de/en/articles/4356788-vat-exemption-0-vat>

- Sletterink, G. (2019). *Making use of the Small Businesses Scheme (KOR)*. Netherlands Chamber of Commerce – KVK. <https://www.kvk.nl/en/finance/making-use-of-the-small-businesses-scheme-kor/>
- Világgazdaság. (2018. január 29). Egyre többen döntenek a kata mellett. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2018/01/egyre-tobben-dontenek-a-katazas-mellett>
- Weiler V. (2023. március 16). 242 nap után a minisztérium gondolt egyet, és elárulta, mi alapján végezték ki a katás adózást. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2023/03/16/kata-katatorveny-penzugyminiszterium-valasz-nap-ido>
- WKO. (2022). *Small business exemption regulation (sales tax) – Kleinunternehmerregelung*. <https://www.wko.at/en/small-business-exemption-regulation-sales-tax->